

حسین مسافر آستانه دبیر جشنواره تئاتر فجر در گفت‌وگو با «ایران»: نمی‌توانستیم بنشینیم و نابودی تئاتر را تماشا کنیم

ندا انتظامی، محسن بوالحسنی

عکس: امیر رحیمی

منتشر کنیم که هم دستگاه‌های نظارتی اجتماعی و مخصوصاً ستاد کرونا روی آن عیب و ایرادی نگذارند و از طرف دیگر هم هنرمندان اعتماد پیدا کنند که می‌توانند در کمال سلامتی فعالیت داشته باشند و مخاطبان این هنر هم بتوانند توجیهی داشته باشند برای حضور و همراهی. ما تمام جوانب را بررسی کردیم و جلسات زیادی با هنرمندان و دیگر مسئولان داشتیم و به دلیل همین وسواس‌ها فراخوان‌ها را یکی یکی منتشر کردیم چون در ابتدا نمی‌دانستیم که برای چند بخش می‌توانیم جشنواره برگزار کنیم؛ به‌ناچار برای یک بخش فراخوان دادیم متعاقباً مطالعاتی روی چگونگی برگزاری جشنواره انجام دادیم و به این نتیجه رسیدیم که برای یک بخش دیگر هم می‌توانیم فراخوان تنظیم کنیم.

■ چه چالش‌هایی در همین مسأله تنظیم و تهیه فراخوان و اعلامش وجود داشت؟

نگرانی ما این بود که این فراخوان‌ها با سیل عظیمی از انتقادات چه از سوی هنرمندان چه از سوی مردم عادی و سایر دستگاه‌ها روبه‌رو نشود که خوشبختانه فراخوان مورد استقبال قرار گرفت. یکی از آنها بخش تله تئاتر بود که در ۱۰ سال گذشته در جشنواره فجر جایگاهی نداشت و اساساً از هنرمندان رخت برپسته بود و برای نسل‌های جدید کاملاً پاک شده بود، که اصلاً چنین ویژگی وجود دارد که هم می‌تواند ماندگاری آثار نمایشی را تضمین کند و هم ارتباطی در سطح وسیع‌تر با علاقه‌مندان تئاتر داشته باشد. با اینکه ما می‌دانستیم تولید تله تئاتر در سال‌های اخیر صفر بوده، برای این بازه زمانی ۱۰ ساله پیش‌بینی کردیم که اگر اثری در این باره تولید شده بتواند در این جشنواره حضور داشته باشد. بخش دیگری را نیز در دل تله تئاتر دیدیم به نام بخش گزارش صحنه‌هایی که خودمان آن را نام‌گذاری کرده‌ایم، شامل نمایش‌هایی که به‌روی صحنه آمدند و پخش شدند اما حداقل استانداردهای لازم را هم دارا هستند. خیلی از نمایش‌ها استانداردهای لازم برای پخش در فضای مجازی و رسانه‌های دیداری را نداشتند اما آن دسته‌ای که طبق

۱۱ تیرماه بود که حسین مسافر آستانه با حکم سید محمد مجتبی حسینی معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان دبیر جشنواره سی و نهم تئاتر فجر منصوب شد؛ دقیقاً در روزهایی که ویروس کرونا داشت یک‌تازی می‌کرد و تقریباً کمتر کسی امید داشت که جشنواره تئاتر فجر، امسال برگزار شود و دقیقاً از همین روزها، مسافر آستانه و همکارانش آن‌طور که خودش می‌گوید با چالش‌های طبیعی بسیاری روبه‌رو شدند و یکی یکی سعی کردند راه چاره‌ای برای آنها بیابند پسند که بخشی از آن را در گفت‌وگو پیش‌رو می‌خوانید. مسافر آستانه که پیش‌تر نیز تجربه دو دوره دبیری جشنواره را در کارنامه خود دارد در این دوره با جشنواره‌ای کاملاً متفاوت و البته حساس مواجه بود که بسیاری بجد اعتقاد داشتند که از اساس حتی نباید به برگزاری جشنواره امسال فکر کرد. اما او و بسیاری دیگر خلاف این عقیده را داشتند و معتقد بودند که باید تمام‌قد، دست در دست هم در کنار تئاتر ایستاد و آن را زنده نگه‌داشت که زنده نگه‌داشتن تئاتر زنده ماندن جامعه است. به هر روی جشنواره کارش را آغاز کرده و به گفته دبیر جشنواره اولین قدم، که تلاش برای زنده نگه داشتن تئاتر است برداشته شده است. او در گفت‌وگو پیش‌رو، از جشنواره تئاتر فجر امسال می‌گوید و هر آن‌چه تا امروز پشت سر گذاشته شده است.

و به آن عمل کردیم تا جشنواره روی ریل اجرا قرار بگیرد. اتفاقاً من قبل از پذیرش دبیری جشنواره، اولین کسی بودم که در مقام کارگردان، کار را روی صحنه بردم و این موضوع را پذیرفتم که حداقل رویارویی با تماشاگر را داشته باشیم. باید به صورتی اعتماد مخاطب را جلب می‌کردیم که در همین مسیر اعتمادسازی محتواهایی را تولید و به صورت فیلم در فضای مجازی پخش کردیم که ما تئاتر را با رعایت تمام پروتکل‌های بهداشتی روی صحنه می‌بریم و اعلام کردیم که برای تماشاگران چه تسهیلاتی ایجاد کردیم یا برای اجرا و حتی پشت صحنه چه دستوراتی را در نظر گرفته‌ایم و تمام این مسائل را به صورت خیلی شفاف در آن فیلم ارائه دادیم و پس از اینکه نمایش را روی صحنه بردیم که به‌رغم تصور ما، علاقه‌مندان بسیار زیادی آمدند تا جایی که ظرفیت محدود ما، اجازه پذیرش همه علاقه‌مندان را نمی‌داد. مسئولیت جشنواره را نیز تحت شرایط خاصی پذیرفتم، تمام ناراحتی من این بود که در تولید و ارائه اثر نمایشی بتوانیم راهکاری پیدا کنیم که با تمام این شرایط امکان تطبیق داشته باشد. با دوستان بسیار، جلسه‌های بسیار گذاشتیم و از نظراتشان استفاده کردیم تا فراخوانی

■ جشنواره از اولین قدم تا امروز که بالاخره کلید برگزاری آن در قفل چرخید چه مسیری طی کرد و با چه چالش‌هایی روبه‌رو بود؟

وضعیت امسال برای همه صنوف اجتماعی و فعالیت‌های فرهنگی خاص و غیرقابل پیش‌بینی بود و طبیعتاً در تئاتر همین‌طور. شخصاً اعتقادم این بود که تئاتر مانند خود زندگی در هر شرایطی باید راهکارهای ادامه خود را پیدا کند، چون زندگی سخت می‌شود اما متوقف نه؛ و تئاتر هم مثل زندگی نباید متوقف شود. به هر صورت در این مدت با آزمون و خطاهایی کار را پیش بردیم چون ناگزیر به ادامه حیات و معتقد بودیم که نباید تئاتر را از زندگی حذف کنیم. بنابراین باید خود را با شرایطی که ناخواسته در آن قرار گرفته بودیم تطبیق می‌دادیم با این امید که این شرایط گذرا و موقتی باشد. در این مدت بسیاری از اهالی تئاتر هم‌باور با ما می‌گفتند نمی‌شود دست روی دست گذاشت و برخی دیگر نیز معتقد بودند شرایط، شرایط سخت و خطرناکی است و نباید فعلاً هیچ کاری انجام داد. پس ما به جای منفعل بودن همه آنچه به عنوان دستورالعمل از سوی ستاد مقابله با کرونا ابلاغ می‌شد، مدنظر قرار دادیم